

Nr 148.

Utlåtande i anledning av väckt motion om gratifikation åt filosofie studeranden J. A. Lodin.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Christenson* i Malmö väckt motion (II:27) har hemställts, att riksdagen måtte bevilja filosofie studeranden Jan Lodin en gratifikation å förslagsvis 10 000 kronor.

Motionären har till stöd för sitt yrkande anfört följande.

Sedan domstolarna dömt Enbomsligan till hårda straff för spioneri, har det i pressen avslöjats hurusom mannen, vilken på sin tid anmälde Enbom och därmed kom att nysta upp hela spionerihärvan, 24-åriga filosofie studeranden Jan Lodin, blivit utsatt för svåra både ekonomiska och psykiska påfrestningar. Han har sålunda under större delen av år 1952 måst på olika sätt biträda polisen i dess utredningsarbete, vilket avsevärt hindrat honom i hans studier, med påföljd att han fått sitt statsgaranterade studielån ned-satt. På grund av förföljelser har han och familjen blivit tvungna att flytta från sin tidigare bostad. Slutligen har hans insatser i Enbomsaffären med-fört, att hans hustru förlorat sin anställning.

Av domarna i Enbomsmålet torde klart framgå, att Lodin gjort landet stora tjänster och medverkat att förhindra en till sin omfattning oöverskådlig skadegörelse. I andra brottsfall såsom mordbrand m. m., som innefattar vittgående skadegörelse, brukar samhället och även enskilda utfästa och utdela belöningar till dem, som lämnar sådana upplysningar, att brottslingen kan gripas och oskadliggöras. Hur mycket större anledning finnes det icke då i förevarande fall för rättssamhället att åtminstone lämna gottgörelse för lidna förluster och svårigheter.

Utskottet. Enligt lag och eljest gängse rättsuppfattning åligger det varje svensk medborgare att anmäla eller eljest avslöja straffbelagd gärning, varom han äger kännedom. Av dessa principiella skäl kan det svårligen ifrågakomma, att Lodin beredes gratifikation för sin i och för sig erkännansvärda insats i fallet Enbom. Annorlunda ställer det sig emellertid, därest Lodin eller hans närmaste anförvanter genom dennes ingripande lidit ekonomiska förluster. I motionen göres gällande, att så skulle vara förhållandet. Även om det föreliggande fallet alltså kan vara av den behjärtansvärda natur, att viss gottgörelse av statsmedel kan vara berättigad, är utskottet dock icke berett att på grundval av de uppgifter, som lämnats i

motionen, tillstyrka åtgärd i motionens syfte. Enligt utskottets mening torde det vara nödvändigt att, innan ställning togs till föreliggande ärende, detsamma i skilda avseenden underkastas en närmare undersökning. Yrkandet i motionen synes därför vara av natur att lämpligen böra i första hand prövas av Kungl. Maj:t. Med hänsyn till det anförda avstyrkes motionen.

Utskottet hemställer,

att motion II:27 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlson, Leander, Pålsson, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, fru Lindström, herrar Birger Andersson, Edvin Thun, Bergman, Lundgren och Nils Theodor Larsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmborg i Skövde, Ståhl, Lindholm, Johansson i Mysinge, Åkerström, Hoppe, Kyling, Wedén, Petterson i Degerfors, Onsjö, Svensson i Alingsås, fröken Vinge och herr Blidfors.